

Foto Hans Zetterling

Utvärdering av kampanjen om bilskrotar 2004

Inledning

Miljösamverkan har under våren 2004 genomfört ett delprojekt om bilskrotar, vars övergripande syfte varit att genom tillsyn verka för en miljöriktig hantering på bilskrotningsverksamheter. Detta för att skydda miljön och människors hälsa både i nuläget och i framtiden.

I en samlad tillsynskampanj har miljökontoren givits stöd att utöva tillsyn över bilskrotningsverksamheter, med stöd av miljöbalken och Naturvårdsverkets föreskrifter om bilskrotningsverksamheter.

Alla som bedriver bilskrotningsverksamhet måste ha auktorisation enligt bilskrotningslagen. Auktorisationen är numera tidsbegränsad till fem år i taget. Alla auktorisationer utan tidsbegränsning upphörde att gälla vid halvårsskiftet 2004. De företag som berördes av detta var därför tvungna att söka om ny auktorisation för att få fortsätta att bedriva bilskrotningsverksamhet. Eftersom miljöfrågorna är en viktig förutsättning för att auktorisation skall kunna beviljas så har ett annat syfte med kampanjen varit att ge tillsynsmyndigheterna stöd i det remissförfarande enligt bilskrotningslagen som många miljökontor berörts av inför Länsstyrelsens beslut om ny auktorisation.

På www.miljosamverkan.se finns tillsynshandledning och denna utvärdering, som kan användas av tillsynsmyndigheterna även i fortsättningen.

Resultat och slutsatser

Resultaten baserar sig dels på statistik från Länsstyrelsens (rättsenhetens) ärendehantering i samband med auktorisationer under 2004, dels på miljökontorens svar på den enkät som projektgruppen skickat ut efter kampanjens slut (svaren finns sammanställda i bilagan). Slutsatserna har dragits av Miljösamverkans projektgrupp bilskrotar.

- Av de 73 auktoriserade verksamheter som fanns vid årsskiftet finns idag 54 stycken kvar. 19 verksamheter har alltså upphört med sin verksamhet, troligen till största del beroende på miljökrav och krav på ekonomisk säkerhet. Ribban har höjts, idag ställs det högre krav för att få bedriva bilskrotningsverksamhet än vad som tidigare varit fallet.
- De 54 bilskrotor som finns kvar klarar i stort de krav som ställs på bilskrotor i föreskrifterna om bilskrotningsverksamheter. Det innebär att vi uppnått kampanjens syfte att genom tillsyn verka för en miljöriktig hantering på bilskrotningsverksamheter.
- Kampanjen har haft god uppslutning. Av de 35 kommuner som har auktoriserade bilskrotor är det 29 som har deltagit.
- 53 bilskrotningsverksamheter har besökts, varav 46 stycken med anledning av en ansökan om ny auktorisation enligt bilskrotningslagen.
- 24 kommuner hade tidigare utövat tillsyn med stöd av Naturvårdsverkets föreskrifter om bilskrotningsverksamheter (NFS 2002: 2), vilket är relativt många.
- Kommunerna ger kampanjen ett gott medelbetyg: 4,2 på en femgradig skala. Och alla kommuner utom en anser att deltagandet i kampanjen gjort dem bättre rustade inför framtida tillsyn.
Vi bedömer därför att vi på ett godkänt sätt lyckats stödja miljökontoren i remisshanteringen avseende auktorisationer enligt bilskrotningslagen, vilket var ett annat syfte med kampanjen.
- Miljökontoren bedömer att den vanligaste bristen generellt sett på bilskrotningsverksamheter hänger samman med platsen för lagring av skrotbilar före behandling. Även hanteringen av farligt avfall samt förorenad mark uppfattas vara brister som finns på många bilskrotor.
- Många miljökontor bedömer att kravet på ekonomisk säkerhet i samband med auktorisation leder till färre antal lagrade bilar inom verksamheterna än tidigare.

Foto Cecilia Lunder

Rekommendationer för fortsatt tillsyn

Prioritera nu tillsyn på verksamheter som upphört

Verksamheter som upphört behöver:

- städas från skrot och avfall
- undersökas med avseende på förorenad mark

Därför är det viktigt med tillsyn direkt när man fått kännedom om att verksamheten ska eller har avslutats. Väntar man för länge blir det ofta svårare att komma i kontakt med den fd. verksamhetsutövaren samt att få åtgärder tillstånd.

Om det i något fall är aktuellt med saneringsförsäkringen skall kontakt tas omgående med försäkringsbolaget AIG, efter det att ett saneringsbehov uppmärksammas. Senast 6 månader efter upptäckten skall anmälan vara inlämnad.

Miljökontorens nya tillsynsroll enligt bilskrotningslagen (21 §) innebär att man i samband med prövning och tillsyn enligt miljöbalken ska kontrollera att bilskrotningsverksamhet inte bedrivs utan auktorisation.

Foto Per-Olof Samuelsson

Här var det fullt med bilar och bildelar för några månader sedan (fd. Stenungsunds Bildemontering). Genom att ta sitt ansvar kan man lämna platsen ren och med rent samvete.

Fortsatt viktigt med tillsyn!

De verksamheter som nu fått ny auktorisation kräver liksom tidigare regelbunden tillsyn. En svårighet som nämnts i samband med remissen om auktorisation är bedömningen om huruvida storleken på plattan där bilar lagras före behandling varit tillräcklig (för att undvika att bilar lagras på icke hårdgjord yta). Det är något som man kan behöva titta på vid tillsyn av verksamheterna, dvs. för att bedöma om plattans storlek fungerar i praktiken.

Miljökontoren har som tidigare nämnts en viktig tillsynsroll enligt bilskrotningslagen (sedan 1 april 2004), t.ex. kontroll av att antalet bilar på fastigheten stämmer överens med auktorisationsbeslutet (och därmed den ekonomiska säkerheten). Om man vid tillsyn upptäcker att en verksamhet har fler bilar än vad som tillåts i auktorisationen är det viktigt att försöka komma överens med utövaren om att denne plockar bort ”överflödiga” bilar från

fastigheten. Om man möter motstånd, eller om bilarna inte tas bort enligt överenskommelsen, anser vi att miljökontoret direkt ska föreslå Länsstyrelsen att dra tillbaka auktorisationen.

Upptäckt av verksamheter utan auktorisation

Om man upptäcker att någon bedriver bilskrotningsverksamhet utan auktorisation bör miljökontoret:

1. Fatta beslut om förbud att bedriva bilskrotningsverksamhet (det innebär att verksamhetsutövaren inte får ta in nya bilar, inte får tömma några bilar och inte heller får plocka delar från befintliga bilar),
2. Besluta om föreläggande om att forsla bort otömda bilar (bilarna ska skickas av företag med tillstånd för transport av farligt avfall till en auktoriserad bilskrotare), samt
3. Lämna ärendet för åtalsprövning (enligt 23 § bilskrotningslagen döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bedriver yrkesmässig bilskrotning i strid med 2 § samma lag till böter).

Det är viktigt att vara vaksam så att inte antalet ”gråzonsskrotar” ökar, särskilt med tanke på alla de insatser som nu gjorts i denna kampanj.

Använd gärna handledningen!

Miljösamverkans material kan användas även fortsättningsvis. Och personerna som ingått i projektgruppen ställer gärna upp och svarar på frågor.

Denna utvärdering har sammanställts i september-oktober 2004
av biträdande projektledare Cecilia Lunder i samråd med
Miljösamverkans projektgrupp bilskrotar.

Sammanställning av miljökontorens svar på enkäten om kampanj bilskrotar 2004

Det finns bilskrotningsverksamheter i **35** av länets (49) kommuner. I följande 14 saknas det bilskrotor: Bengtsfors, Dals Ed, Grästorp, Gullspång, Götene, Karlsborg, Lilla Edet, Sotenäs, Strömstad, Svenljunga, Tjörn, Töreboda, Vårgårda, Öckerö. Dessa är inte med i sammanställningen.

Här följer resultaten från de 35 kommunernas enkätsvar.

	1 a. Har utövat tillsyn under kampanjen		1 b. Antal bilskrotor som besökts	
	Ja	Nej	Antal	Med anledning av ansökan om ny auktorisation
Ale	X		1	1
Alingsås	X		1	1
Bollebygd		X	-	-
Borås	X		2	2
Essunga	X		3	3
Falköping	X		1	1
Färgelanda	X		1	1
Göteborg	X		6	6
Herrljunga	X		1	1
Hjo		X	-	-
Härryda	X		1	1
Kungälv	X		3	3
Lerum	X		1	1
Lidköping		X	-	-
Lysekil	X		1	1
Mariestad	X		3	1
Mark	X		1	1
Mellerud	X		1	1
Munkedal	X		1	0
Mölnadal	X		3	2
Orust	X		1	1
Partille	X		3	2
Skara	X		2	2
Skövde		X	-	-
Stenungsund	X		4	2
Tanum	X		1	1
Tibro	X		2	2
Tidaholm	X		2	2
Tranemo		X		
Trollhättan	X		2	2
Uddevalla	X		2	2
Ulricehamn		X	-	-
Vara	X		1	1
Vänersborg	X		1	1
Åmål	X		1	1
Totalt	29	6	53	46

	2. Hade utövat tillsyn enligt föreskrifterna tidigare			3. Betyg Miljösamverkans stöd med denna tillsyn
	Ja	Nej	Vet inte	
Ale		X		5
Alingsås	X			5
Bollebygd		X		
Borås	X			4
Essunga			X	3
Falköping	X			5
Färgelanda	X			5
Göteborg	X			4
Herrljunga	X			5
Hjo		X		
Härryda		X		4
Kungälv	X			4
Lerum	X			5
Lidköping	X			
Lysekil		X		4
Mariestad	X			4
Mark	X			4
Mellerud	X			4
Munkedal		X		4
Mölnadal	X			5
Orust		X		4
Partille		X		5
Skara	X			5
Skövde	X			
Stenungsund	X			5
Tanum	X			1*
Tibro		X		4
Tidaholm	X			4
Tranemo	X			
Trollhättan	X			4
Uddevalla	X			5
Ulricehamn	X			4
Vara	X			4
Vänersborg	X			4
Åmål		X		4
Totalt	24	10	1	Medelbetyg 4,2

*Har inte tagit del av handledningen. Remissen besvarades innan kampanjen påbörjades.

	4. Har deltagandet gjort er bättre rustade för framtida tillsyn?			5. Vilka brister/problem är vanligast på bilskrotarna?*
	Ja	Nej	Vet inte	
Ale	X			1,4,5
Alingsås	X			1
Bollebygd				
Borås	X			3
Essunga	X			1
Falköping	X			1
Färgelanda	X			1, 5, 6, 7
Göteborg	X			1,4
Herrljunga	X			5,6
Hjo				
Härryda		X		1,7
Kungälv	X			1,2, 4,5,6
Lerum	X			3
Lidköping				
Lysekil	X			1,6
Mariestad	X			1,5
Mark	X			3,4
Mellerud	X			1,6
Munkedal	X			4
Mölnadal	X			1, 2, 4
Orust	X			1
Partille	X			1,4
Skara	X			7
Skövde				
Stenungsund	X			1, 3, 4, 6, 7
Tanum			X	1
Tibro	X			1, 4, 6
Tidaholm	X			1, 4, 6
Tranemo				
Trollhättan	X			3, 7
Uddevalla	X			1, 5, 6
Ulricehamn	X			1
Vara	X			4
Vänersborg	X			5
Åmål	X			4, 5, 6
Totalt	28	1	0	

* 1=Platsen för lagring av skrotbilar före behandling, 2=Platsen för behandling av skrotbilar, 3=Möjligheten att tömma bilarna på miljöfarliga vätskor vintertid, 4=Hanteringen av farligt avfall, 5=Oljeavskiljaren, 6=Förorenad mark, 7=Annat (se kommentarer nedan).

Resultat fråga 5: Miljökontoren bedömer att den vanligaste bristen generellt sett hänger samman med platsen för lagring av skrotbilar före behandling. Även hantering av farligt avfall samt förorenad mark uppfattas brista på många bilskrotar.

Några kommentarer till fråga 5:

Frågan är lite av en slamkrypare eftersom den kan uppfattas som en fråga om brister generellt men det är väl egentligen brister på de anläggningar som besökts som är intressant? Att det är problem med förorenad mark på bilskrotar är ju i princip självklart, eller? Svaret ovan handlar om "vår" skrot.

Svaret avser främst den bilskrot som fått förnyad auktorisation. Beträffande den bilskrot där miljö- och hälsoskyddsnämnden har förbjudit verksamheten fanns det brister på flertalet punkter.

Vår kommun har bara en bilskrot, därför gäller ovanstående de problem som funnits där.

Egenkontrollen är dålig, men det gäller även andra branscher.

6. Uppfattas kravet på ekonomisk säkerhet ha någon större betydelse, i så fall vilken?				
	Ja, färre antal lagrade bilar	Ja, följande: (se komm. nedan)	Nej	Vet inte
Ale	X			
Alingsås		X		
Bollebygd				
Borås			X	
Essunga				X
Falköping	X			
Färgelanda	X			
Göteborg			X	
Herrljunga				X
Hjo				
Härryda	X			
Kungälv				X
Lerum		X		
Lidköping				
Lysekil	X			
Mariestad	X			
Mark		X		
Mellerud				X
Munkedal	X			
Mölnadal	X			
Orust				X
Partille				X
Skara				X
Skövde				
Stenungsund	X			
Tanum	X			
Tibro	X			
Tidaholm		X		
Tranemo				
Trollhättan	X	X		
Uddevalla	X			
Ulricehamn	X			
Vara				X
Vänersborg	X			
Åmål	X			
Totalt	16	5	2	8

Några kommentarer:

Verksamhetsutövare mycket upprörd över att säkerhet skall ställas för bilar som är klara att pressas samt att olika länsstyrelser har satt olika krav på säkerhet.

Mindre seriösa skrotare och "hobbyskrotsamlare" försvinner.

Kan vara svårt att dra slutsatser med ett sådant begränsat underlag. En av de bilskrotar vi besökt i kampanjen har dock minskat antalet lagrade bilar, direkt pga. säkerheten.

Det innebär att man inte söker för fler bilar än vad som är troligt.

En garanti över att det finns lite resurser om verksamheten försvinner (konkurs etc.). Borde finnas för fler liknande verksamheter – skrotåtervinning m.m.

En av bilskrotarna uppger att han på grund av kravet på säkerhet kommer att upphöra med bilskrotning.

Innebär ett starkare argument till att inte överskrida auktorisationsbeslutet. Tidigare har bilskrotarna haft svårt att förstå syftet med begränsningen i antal bilar.